

Poučni in zabavni drobiž.

Književnost. Prof. Hostnik nam piše iz Rusije, da se te dni začne tiskati njegov „Rusko-slovenski slovar“ se „Slovnico ruskega jezika za Slovence.“ Ravno tako sestavlja on „Slovensko-ruski slovar“ in „Slovnico slovenskega jezika za Ruse“ (po ruski) Prvo delo da bode obsegalo okolo 30 tiskanih pol srednje osmerke. O ceni in kje se bode dobival prvi rusko-slovenski slovar, s katerim bode slovnica sestavljala eno knjigo, bode objavljeno o svojem času.

Poziv. V Cehih, kjer e doma vsestransko zanimanje za vse narodne stvari, priobčuje se leto za letom povodom velikonočnih praznikov poziv, da se nabirajo pisanice ali slikani piruhi, promet prevažen za vsakega etnografa, proučevalca pristno narodne umetnosti. V nas Slovencih izgublja se ta šega od leta do leta, trdi se celo da je popolnoma že zginila, izvzemši Belo Kranjino. Ker pa mislimo, da vendar še kje slikajo priproste naše umetnice velikonočna jajca, obračamo se do vsega razumništva, ki prihaja z narodom v dotiko in se zanima za naše starožitnosti, da blagovoli priposlati n. pr. uredništvu našemu. Zbrani material izročiti hočemo v porabo slovanskim proučevalcem naše ornamentike potem pa spraviti v kakem domačem zavodu. Najbolje je, če se ono, kar se je nabralo, vloži v lesen zabojček med bombaž in pilovino ali žaganje. Na vsako pisanko treba prilepiti listek s številko. Te številke pojasnjevala naj bode pola, na kateri naj se nam blagovoli odgovoriti na naslednja vprašanja: 1.) Kako se pravi v Vašem kraji piruhom? 2.) Kdo, možje ali žene, mladi ali stari, in s čim rišejo in slikajo piruhe? 3.) Bavi se li s tem samo jedna oseba, vsa rodbina ali vsa vas in to morda že od pamtiveka? 4.) Ime vasi in osebe. 5.) Kdo podarjuje pisanice: ženske moškim, ali moški ženskam in s kakim običajem je to spojeno? Ali so v navadi tem povodom posebni izreki ali narodne pesmi? 6.) Kake igre igrajo se s piruhi? 7.) Ali rabi narod za različne motive, ki so se na pisanici spojili v celoto, tudi lastna nazivanja? Prosimo, priložite nam šematičen obrazec pripisanim izražanjem! (Do sedaj poznamo naslednje elementarne motive; polžnico, praprotno vejico, piknjice, vzdice, križece s paveljčki, božje marterce, platno trikot, rogovilico dvo in tristroko, solnce, t. j. krog z različnimi dodatki, zvezdico, pentagram, blišek, solnčno kačo itd. itd.) Ker ne vemo, se li za nekoliko let najde v nas Slovencih kje kaj, kar bi nam dalo pristno narodnih motivov, prosimo še jedenkrat vse vele-spoštovano čitateljstvo, osobito gg. svečenike, učitelje in učiteljce, da blagovolé blagohotno uvaževati današnjo to vabilo.

Novice.

— **Pogreb monsignora Luke Jerana.** Veličasten sprevod pomikal se je minoli pondeljek na večer proti sv. Krištofu. Nesli so k večnemu počitku uzornega duhovnika, vrlega rodoljuba in vnetega mladinoljuba nepozabnega monsignora in kanonika preč. g. Luko Jerana. Dasi se je pokojnik o svoji boleznii izrazil, da naj bi bil njegov pogreb reven, vendar se je prezaslužnemu možu priredil tako velikansk pogreb, kakoršnega še ni bilo kmalu. Pokojnika je blagoslovil pred šenklavškim župniščem milostni g. knezoškof in ga spremil v stolno cerkev, kjer so se opravile mrtvaške molitve. Pred župniščem so zapeli višjegimnazijci ganljivo žalostinko. Iz stolne cerkve je vodil pogreb ob obilni asistenci preč. g. stolni prošt dr. L. Klofutar. Pogreba so se udeležili dečki in deklice iz sirotišnice, šolska mladina ljubljanskih zavodov s svojimi profesorji na čelu, katoliška družba in katoliško društvo rokodelskih pomočnikov z zastavami, katoliško delavsko društvo itd. Rakvi so sledili razni državni, deželni in mestni dostojanstveniki, mnogobrojno duhovnikov z dežele in neštevilno občinstva. Pred

rakvijo so nosili mnogo krasnih vencev, katera so poklonili društva itd. Mej pogrebom in ob grobu so semeniščniki peli žalostinke. — Zagrebli smo le pozemeljske ostanke, duh nepozabnega moža naj pa živi mej nami in naj preveva naša srca in nas navaja k temu, da ga skušamo posnemati v vseh njegovih vrlinah. Večna luč naj mu sveti, mej nami mu bodi pa časten spomin!

— **Jeranova dijaška miza.** Pokojni mladinoljub Jeran je na smrtni postelji izročil blagajno dijaške mize g. stoluemu vikariju Andr. Kalanu, ki hoče za zdaj, dokler se drugače ne preuredi stvar, oskrbovati Jeranovo dijaško mizo. Upati je, da dobrotniki tudi zanaprej ne pozabijo revne, a nadobudne mladine.

— **Umrl je dne 29. aprila t. l. č. gosp. Martin Povše,** častni kanonik in dekan v Ribnici v 64. letu svoje starosti. N. v m. p

— **Umrl je dne 23. aprila v Meranu na Tirolskem** obratni ravnatelj c. kr. državni železnic v Beljaku g. Teodor pl. Scala. Pokojnik se je šel zdraviti v Meran, a ljuta smrt ga je ondi nagloma pobrala še-le 49 let starega. Pokojnik je bil jako zaslužen tudi za Kranjsko. Posebno ob potresni katastrofi se je izkazal jako naklonjenega Ljubljani, vsled česar ga je ta imenovala častnim članom.

— **Ljubljanski mestni župan g. Peter Grasselli je** podal ostavko. Mestni zbor je v svoji sinočni seji vzel to od-poved na znanje

— **Rudeči križ.** Dne 28. t. m. imelo je deželno pomočno društvo Rudečega križa za Kranjsko svoj redni občni zbor pod predsedstvom 1. podpredsednika ces. svetnika g. Ivana Murnika. V svojem nagovoru je omenjal predsednik posebno delovanje društva ob potresni katastrofi. Kako blagodejno je deloval „Rudeči križ“ ob potresu, je slehernemu znano. Od vseh stanij se je čul glas hvaležnosti. Tudi svitli pokrovitelja namestnik „Rudečega križa“, gospod nadvojvoda Karol Ludovik se je v posebnem pismu na družbeno predsedstvo pohvalno izrazil o delovanju družbe v minolem letu, posebno je naglašal njeno delovanje ob potresni katastrofi v Ljubljani in pa ob nevarnosti kolere v Galiciji in za to delovanje vsem svojo najtoplejšo zahvalo in popolno priznaje izrekel. Za po potresu oškodovane prebivalce v Ljubljani in v okolici je dalo deželno pomočno društvo za Kranjsko 1400 gld. Podružnica v Krškem je darovala 100 gld. za po potresu prizadete prebivalce in 100 gld. za po požaru v Toplicah pri Novem mestu ponesrečene. Predsednik metliške podružnice gosp. dr. vitez Savinšek nabral je za po potresu prizadete Ljubljančane 34 gld. 50 kr. Društvu došlo je od bratskega društva v Celovcu 120 gld. in od „Srbskega Rudečega križa“ v Belemgradu 144 gld. 15 kr. s prošnjo, da se zneski razdele mej po potresu oškodovane prebivalce. Od teh zneskov dobili so: 3 invalidi po 10 gld., 2 udovi po 10 gld., 2 invalida in 1 vdova po 8 gld., 1 vdova 7 gld. 50 kr., 1 vdova 7 gld. 15 kr., 5 vdov po 7 gld., 1 invalid 7 gld., 2 vdovi in 1 sirota po 6 gld. 50 kr., 2 invalida po 6 gld. 50 kr., 1 invalid 6 gld., 3 invalidi po 5 gld. in 16 vdov po 5 gld. Za društvene namene darovali so tudi v preteklem letu: kranjska hranilnica 300 gld. in deželni zbor 100 gld. Dalje je društvo prejelo dar 100 gid. od pokojnega barona Rudolfa Apfaltrerna. Konci l. 1895 imelo je društvo 3 častne, 210 rednih in 3 podporne člane. Društveno premoženje znaša 13.219 gld. 53 kr., v gotovini in v hranilničnih knjižicah in 565 gld. v vrednostnih papirjih in srečkah. Ker sta se dve podružnici v Il. Bistrici in v Vipavi zaradi neugodnih lokalnih razmer razšli, ostane še 15 podružnic. Te imajo 500 članov in 5548 gld. 54 kr. premoženja. Na predlog predsedništva izrekel je zbor vsem pospeševalcem društvenih namer najtopleje zanvalo posebno pa še: Zveznemu predsedstvu „Rudečega križa“ za podporo, katero je družba naklonila ob potresu deželi kranjski, sl. dež. zboru in kranjski hranilnici za darila, odposlancem zaružnega zbora, pregledovalcem računov in vsem časnikom.

— **Strašna nesreča** se je pripetila dne 22. aprila v Lukovici. Sin občežnanega krčmarja in veletičca g. Veverja, po domače Slaparja, gosp. Karol Vever je v apnenici storil grozno smrt. Trgali so ravno kuhano apnenico in pobirali iz nje apno. Sin Karol je z delavci delal na apnenici, kar se apnenica izpodsuje, ostali delavci so odleteli, sina Karola pa je zajelo in pogreznil se je v razbeljeno apno in prst. Vsi naporu rešiti ga bili so zaman. Bil je do glave zasut. Še le čez nekaj ur so ga izvlekli mrtvega, z zlomljeno nogo in vsega opečenega iz apnenice. Grozna smrt je vzbudila po vsej lukovski okolici in drugod veliko sočutje. Pokojni Karol je bil priljubljen človek in jako delaven za javni blagor.

— **Ustrelil se je** dne 23. aprila v Ljubljani v kopalnišču pri „Slonu“ knjigovodja Ivan Listner, ki je služboval uže 18 let pri tukajšnji tvrdki Giontini. Nesrečnež se je kopal v kabini; ker ga nenavadno dolgo ni bilo iz kabine, je kopalniščni paznik odklenil isto in zagledal Listnerja ustreljenega v banji. V glavo si je zapodil nesrečnež kroglo, ki je obtičala v možganih. Bil je takoj mrtev. Star je bil 38 let in doma iz Marienbada na Češkem. Vzrok samomoru ni znan.

Umor in samomor na Dunaju.

Neki starec je umoril svojo soprogo, s katero je en čas delil veselje in trpljenje, katera je pa že več let hirala na duhu in telesu. Dolgo let jej je stregel, a sedaj se je pa bal, da on pred umrje in ona pride v blaznico v roke surovih postrežnic. Iz ljubezni je sklenil umoriti nesrečnico, da jo obvaruje daljših muk. Predno jo je ustrelil, jo je morda še poljubil.

Leopold Fuchs je že mnogo let na Dunaju prodajal moko. S svojo štiri leta staršo soprogo živel je 31 let v srečnem zakonu, imel ž njo jednega sina in jedno hčer. Sina sta dobro vzgojila. V 22. letu je že imel dobro službo v neki večji trgovini. Stariši so bili srečni, a neka bolezen je jima nakrat pobrala sina. Deset let sem je pa že mati bolehal. Mrtvoud jo je pohabil, mogla ni več iz sobe. Sedela je vedno v naslonjaču in mož jej je stregel.

Da bi mogel svoji ženi bolje streči, je pred dvema mesecema prodal prodajalnico. Začel je namreč tudi sam bolehati. Upanje je vedno bolj ginilo, da bi kdaj žena ozdravela. V glavi se je njemu pa rodila nesrečna misel, da ustrelji svojo ženo, potem pa sam sebe. Dolgo je že to premišljal, kajti svoje stanovanje je odpovedal, ne da bi bil drugo iskal.

Dne 20. aprila je poslal svojo deklo, katera pri njem služi že več let, v bližnjo gostilnico po kosilo. Ta čas je porabil, da je ustrelil ženo in sebe. Ko se je dekla povrnila, našla je stanovanje zaprto. Ko na trkanje ni nikdo odprl, je šla klicat hišnico. Poslali so po ključarja. Ko so odprli vrata, našli so oba ustreljena, mrtva.

Vse je bil on skrbno pripravil. Vse zaostanke računov je poplačal, svoje razmere popolnoma uredil in potrebna pisma spisal, ki so ležala na mizi.

Jedno pismo je bilo naslovljeno na policijsko komisijo, ki pride v sobo. V njem je opisal uzrok umora in samomora. Povedal je, da ni mogel pustiti svoje ljubljene žene, da bi prišla v bolnico surovim postrežnicam v roko.

V drugem pismu prosi bivšega gospodarja za odpušcanje za neprijetnosti, katere mu je napravil. V tretjem pismu se zahvaljuje hišnici za vso skrb. V pismu svoji hčeri Heleni omoženi Dorffer je pojasnil, da je vse dolgove poplačal, naročil je, kje se ima pokopati in pojasnil, zakaj je ustrelil njeno mater in sebe. V neki omari našli so redno napravljeno spričevalo dekli z datumom prejšnjega dne. Predno se je bil ustrelil, je bil brzojavil svoji hčeri, naj precej pride. Ta dogodek je vzbudil veliko senzacijo na Dunaju.

Hammerstein obsojen.

V Berolinu je bila nedavno obravnava proti bivšemu uredniku „Kreuzzeitunge“, jednemu glavnemu vodji nemške protestantske konservativne stranke Viljemu baronu Hammers'einu. Zatožen je bil ponarejanja listin, goljufije, poneverjenja. Hammerstein ima sedaj 58 let in je sin nekoga grajščaka ua Pomeranskem.

L. 1879. je že imel 170.000 mark dolgov. Dve leti pozneje je postal urednik „Kreuzzeitunge“ in lastniki lista so mu odtegovali od plače, da so plačevali dolgove njegove. Leta 1889. je sklenil na sleparski način si pridobiti premoženje. Sklenil je s posestnikom papirnice Flintschom pogodbo, na kateri je ponaredil podpise kursorjev „Kreuzzeitunge“. Papir je poleg tega listu dražje zaračunal in tako osleparil list za 90.000 mark. L. 1891. je kupil neki poljedelski list in plačal s tem, da je iz blagajnice „Kreuzzeitunge“ poneveril 12.000 mark. Od generala Waldersee je uzal na posodo 100.000 mark, katerih seveda nikdar plačal ne bodè. Listu je poneveril ves penzijski zaklad. Pa še več drugih goljufij je zakrivil, od katerih so pa nekatere že zastarele, druge pa niso prišle pred sodišče, ker se poškodovanci niso oglasili. Tako je poneveril zaklad konservativne stranke, ki je bil namenjen za agitacijo.

Posebno veliko denarja je zapravil Hammerstein z neko sprideno žensko Floro Gass. Pa tudi z drugimi malopridnimi ženskami je zapravljal.

Oblastva so še le izvedela iz časopisov, kako je sleparil Hammerstein, ker so prizadete osebe molčale. Od začetka je Hammerstein skušal vse utajiti. Celu s tožbami je skušal nasprotnikom usta zamašiti. Ko je videl, da to ni mogče, je pobegnil na Grško in ondu živel pod drugim imenom. Sodišče ga je pa le dobilo in obsojili so ga v triletno ječo, 1500 mark globe in petletno zgubo časti.

— **Državni pravdnik v nevarnosti.** Te dni je bila na Dunaju obravnava proti več mladim fantom zaradi tatvine. Nej obravnavo se je odkrušil od stropa kos mavca in pal ravno za stol državnemu pravdniku. Če bi bil precej velik kos padel na državnega pravdnika, bil bi hudo poškodovan.

— **Umor župana.** V Louis le Saunieru na Francoskem je anarhist Colin na neki ljudski veselici umoril župana občine Nay iz političnega sovraštva.